

BIBLIJA I ŽIVOT

Prijedlog vjeronaučnog modela aktualizacije biblijskih tekstova

MILICA ABRAMOVIĆ

III gimnazija
Kušlanova 52
10000 Zagreb

Primljeno: 16. 6. 2000.
UDK 268:373.5
371.3:22

UVOD

Svrha ovog članka je predstaviti čitateljskoj publici »Kateheze« vjeronaučni model koji kroz problemsko-stvaralački metodički pristup vjeroučenicima približava i aktualizira biblijske tekstove. Sudionici vjeronaučnog susreta kroz stvaranje problemske situacije postaju aktivni suradnici na putu pronalaženja vlastitih odgovora. Suvremena psihologija učenja ukazuje na sve brojnije i raznovrsnije mogućnosti unapređivanja i usavršavanja modela poučavanja. Istraživanja pritom pokazuju da je za intelektualni razvoj naročito važan način na koji primamo informacije. Na kraju XX. stoljeća mnogi psiholozi potiču takav pristup u nastavi u kojem bi sudionici susreta bili aktivni suradnici i sustvaratelji na putu do doživljenih, proživljenih, shvaćenih i prihvaćenih spoznaja. Kroz stvaranje problemske situacije u pronalaženju odgovora i stjecanju znanja mlad čovjek bolje upoznaje sebe, ali i one s kojima surađuje, on razvija svijest o sebi, ali razumije i svoje najbliže, spoznaje da promjene dolaze iznutra, od nas samih, ali poznaje i poštuje različitosti. »U ovim se novim okolnostima od odgoja i obrazovanja očekuje ne samo da zadovolji potrebe pojedinca u cilju razvoja njegove ličnosti nego i da mu pruži odgovore na osnovna životna pitanja i tako mu omogućiti snalaženje u svijetu u kojem živi.«¹

MODEL ZA RAD S MLADIMA

Intenzivnije nego u bilo kojem drugom razdoblju čovjekova razvoja, razdoblje adolescencije ili mladenaštva obilježeno je tražanjem za vlastitim bićem. Zato je tako lako u radu s mladima uočiti izrazitu potrebu približavanja vjerskih sadržaja kroz njihovo

unutrašnje iskustvo sebe, drugih i svijeta u cjelini. Model koji želim prikazati primjer je rada s mladima kojemu nije primarna svrha postizanje što veće količine preuzetih znanja, nego stjecanje iskustva koje podaruje osjećaj jasnijeg osvješćivanja egzistencije svakog člana grupe. Takav pristup ujedno među vjeroučenicima stvara i vrlo značajne uvjete za osobno doživljavanje Isusa koji je Krist, te angažirani i stvarni interes za zajedništvo koje je Crkva i za vjerske sadržaje.

»Mladi, u svakoj situaciji, na svakom kraju zemlje ne prestaju postavljati pitanja Isusu: *susreću ga i traže da ga još pitaju*. Ako budu znali slijediti put koji on pokazuje, imat će radost da dadnu vlastiti doprinos njegovoj prisutnosti u idućem stoljeću, kao i u onim narednim, sve do ispunjenja vremena. 'Isus je isti jučer, danas i uvijek.'«²

PROBLEMSKO-STVARALAČKI METODIČKI PRISTUP

Brojni pokušaji pronalaženja bitnih odgovora o sebi, drugima i svijetu, bura emocija i preispitivanje svih i svega što mladog čovjeka okružuje obilježava i njegov hod u vjeri. Sve je u promjeni i ništa nije kao prije. Egzistencijalna pitanja, žudnja za osobnim susretom s Isusom i preispitivanje vrijednosnog sustava moralnih stavova i etičkih normi jasne su smjernice za metodički pristup u vjeronaučnom susretu koji će aktivno anga-

1 R. MILJEVIĆ-RIDIČKI – D. MALEŠ – M. RIJAVEC, *Odgovori za razvoj*, Naklada Slap – Unicef, Jastrebarsko 1999, str. 15.

2 IVAN PAVAO II., *Tertio millennio adveniente. Nadolaskom trećeg tisućljeća. Apostolsko pismo o pripremi jubileja godine 2000.*, Dokumenti 101, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1996, str. 65.

žirati sve sudionike kroz stvaranje problemske situacije u pronalaženju vlastitih odgovora. Podloga, temelj i poticaj biblijski su tekstovi Lukina evanđelja (Lk 9,37-43; 9,10-17; 9,28-36; 19,1-10).

Ciljevi su:

- osposobljavanje vjeroučenika za doživljavanje, razmatranje, prihvaćanje i razumijevanje biblijskih sadržaja;
- upoznavanje s biblijskim tekstovima:
 - Lk 9,37-43 (grupa A)
 - Lk 9,10-17 (grupa B)
 - Lk 9,28-36 (grupa C)
 - Lk 19,1-10 (grupa D)
- usmjeravanje pozornosti na ključne riječi u tekstu;
- osposobljavanje vjeroučenika kroz grupni rad za slušanje, doživljavanje i uvažavanje stavova drugih članova grupe;
- razvijanje individualnog odnosa prema doživljenom biblijskom sadržaju kroz odabir ključnih riječi, traženje naslova i sastavljanje osobnog asocijativnog niza kroz slijed događanja;
- osposobljavanje vjeroučenika za asocijativno razmatranje i doživljavanje zbivanja opisanog u tekstu;
- razvijanje sposobnosti fantazijskog zamišljanja i stvaralačkog izražavanja;
- pomoći vjeroučenicima da spoznaju kako nam Bog u Isusu Kristu dolazi u susret danas, sada i uvijek.

TIJEK SUSRETA

Različite grupne aktivnosti na vjeronaučnim susretima oslobađaju vjeroučenike u njihovoj spontanosti, razvijaju kreativnost i utječu na bolju grupnu povezanost dajući vjeroučenicima istovremeno prostora za slobodno izražavanje svoga bića i svega onoga što je njihova osobna sfera na spontan i neposredan način. Tako vjeroučenik postaje aktivan sudionik u nastavi, a ne pasivni primatelj informacija.

U svom istraživačkom pothvatu četiri će grupe istraživati četiri ponuđena biblijska teksta. Svaka grupa u svom radu koristit će radni list³ i Novi zavjet. Na radnom listu ponuđene su ilustracije događaja opisanih u

biblijskim tekstovima i njihovi mogući naslovi. Četiri grupe istraživat će svaka po jedan od četiri ponuđena kvadratića u kojem je upisana biblijska oznaka teksta. Grupa A istražuje prvi kvadratić, grupa B drugi itd.

TEKSTOVI IZ EVANĐELJA

Grupa A: Lk 9,37-43

A kad su sutradan sišli s gore, pohiti mu u susret silan svijet. I gle, čovjek neki iz mnoštva povika: »Učitelju, molim te pogledaj mi sina: jedinac mi je, a gle, duh ga spopada te on odmah udari u krik; trza njime i on se pjeni te jedva da od njega odstupi dok ga nije posve satro. Molio sam tvoje učenike da ga izagnaju, ali ne mogoše.«

Isus odvrati: »O rode nevjerni i opaki, dokle mi je biti s vama i podnositi vas? Dovedi ovamo svog sina!« I dok je prilazio, obori ga zloduh i potrese. A Isus zaprijeti nečistom duhu te izliječi dječaka i preda ga njegovu ocu. Svi se zapanjiše zbog veličanstva Božjega.

Grupa B: Lk 9,10-17

Apostoli se vrate i ispriповjede što su učinili. Isus ih povede sa sobom i povuče se nasamo u grad zvani Betsaida. Saznalo to mnoštvo pa pođe za njim. On ih primi te im govoraše o kraljevstvu Božjem i ozdravljaše sve koji su trebali ozdravljenja.

Dan bijaše na izmaku. Pristupe dakle dvanaestorica pa mu reknu: »Otpusti svijet, neka pođu po okolnim selima i zaseocima da se sklone i nađu jela jer smo ovdje u pustu kraju.« A on im reče: »Podajte im vi jesti!«

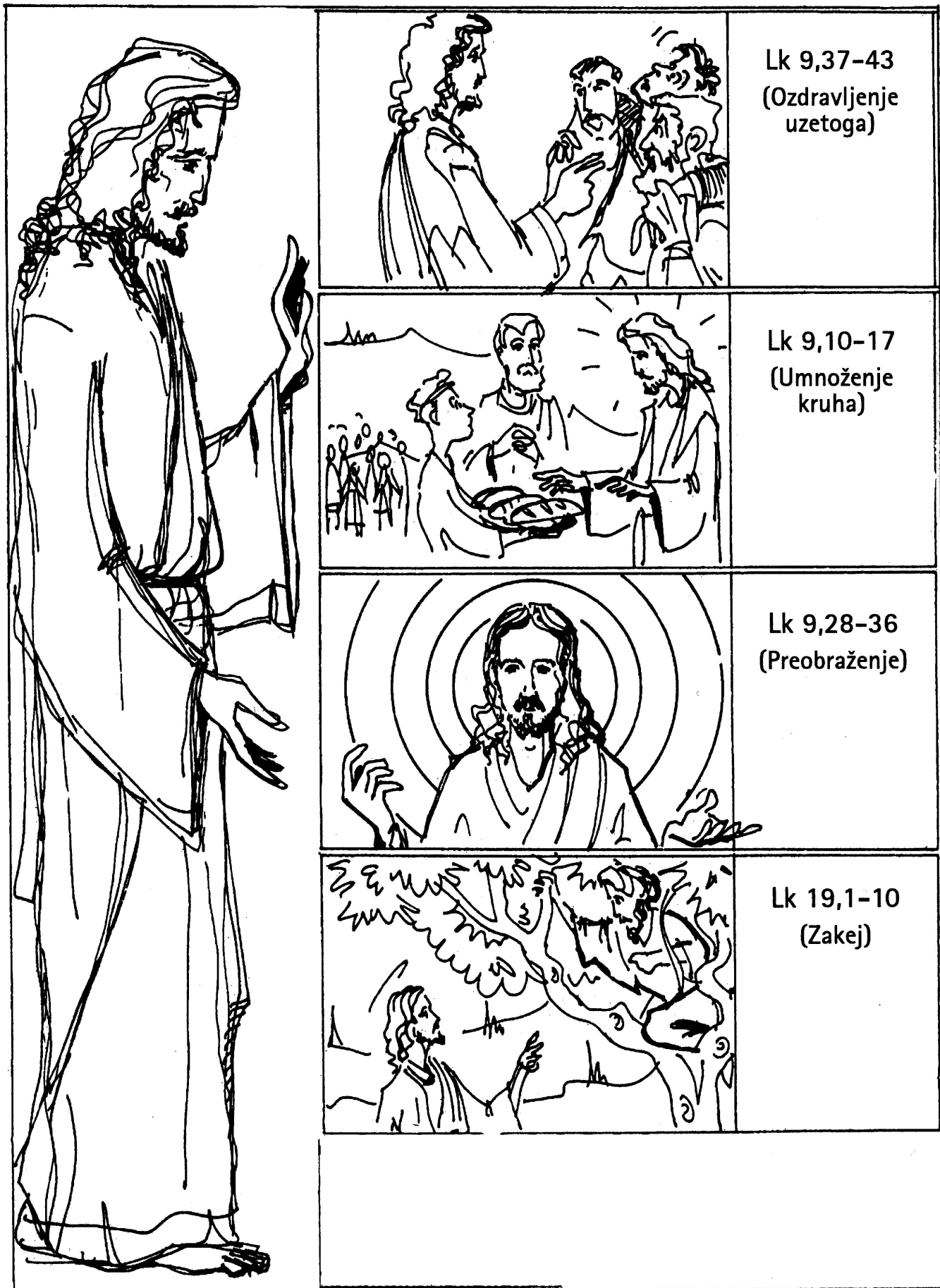
Oni rekoše: »Nemamo više od pet kruhova i dvije ribe, osim da odemo kupiti hrane za sav ovaj narod.«

A bijaše oko pet tisuća muškaraca.

Nato će on svojim učenicima: »Posjedajte ih po skupinama, otprilike po pedeset.«

I učine tako: sve ih posjedaju. A on uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda na nebo,

3 Usp. *Radni list*, u: »Mali Koncil« 32(1997)3[323], 23.

blagoslovi ih i razlomi pa davaše učenicima da posluže mnoštvo.

Jeli su i svi se nasitili. I od preteklih ulomaka nakupilo se dvanaest košara.

Grupa C: Lk 9,28-36

Jedno osam dana nakon tih besjeda povede Isus sa sobom Petra, Ivana i Jakova te uziđe na goru da se pomoli. I dok se molio, izgled mu se lica izmijeni, a odjeća sjajem zablista.

I gle, dva čovjeka razgovarahu s njime. Bijahu to Mojsije i Ilija. Ukazali se u slavi i razgovarali s njime o njegovu Izlasku, što se doskora imao ispuniti u Jeruzalemu. No Petra i njegove druge bijaše svladao san. Kad se probudiše, ugledaše njegovu slavu i dva čovjeka koji stajahu uza nj. I dok su oni odlazili od njega, reče Petar Isusu: »Učitelju, dobro nam je ovdje biti. Načinimo tri sjenice: jednu tebi, jednu Mojsiju, jednu Iliji.« Nije znao što govori.

Dok je on to govorio, pojavi se oblak i zasjeni ih. Ušavši u oblak, oni se prestrašiše. A glas se začu iz oblaka: »Ovo je Sin moj, Izabranik! Njega slušajte!« I upravo kad se začu glas, osta Isus sam. Oni su šutjeli i nikomu onih dana nisu kazivali što su vidjeli.

Grupa D: Lk 19,1-10

I uđe u Jerihon. Dok je njime prolazio, eto čovjeka imenom Zakej. Bijaše on nadcarinik, i to bogat. Želio je vidjeti tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio niska stasa. Potrča naprijed, pope se na smokvu da ga vidi jer je onuda imao proći. Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i reče mu: »Zakeju, žurno siđi! Danas mi je proboraviti u tvojoj kući.«

On žurno siđe i primi ga sav radostan. A svi koji to vidješe stadoše mrmljati: »Čovjeku se grešniku svratio!«

A Zakej usta i reče Gospodinu: »Evo, Gospodine, polovicu svog imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.«

Reče mu na to Isus: »Danas je došlo spasenje ovoj kući jer i on je sin Abrahamov! Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno!«

Pri promišljanju i analizi biblijskog teksta svaka grupa slijedi iste korake.

Koraci, odnosno postupci, su sljedeći:

1. Izabрати voditelja

Voditelj je onaj vjeroučenik koji će koordinirati rad svoje grupe. On će na kraju izvijestiti o rezultatima i pročitati konačni grupni uradak.

2. Pronalaženje ključnih riječi u tekstu

Kad uz pomoć radnog lista i Novog zavjeta vjeroučenici pronađu zadani tekst, jedan će ga od njih ostalima glasno pročitati. Nakon čitanja svi članovi grupe zapisat će u svoje bilježnice nekoliko riječi koje su iz opisa događaja najbolje zapamtili i smatraju ih ključnim za cijelo zbivanje. Voditelj će tada zatražiti da svi vjeroučenici pročitaju svoje ključne riječi.

3. Pomoću ključnih riječi nasloviti događanje

Pomoću pročitanih ključnih riječi svih članova grupe, vjeroučenici će zajednički, odgovorno i dogovorno pronaći i osmisliti novi naslov događaja.

(Uz pomoć riječi izdvojenih iz teksta osmislite naslov za ovaj događaj!)

4. Razmatrajući događanje izraditi asocijativni niz riječi vezanih uz naslov i tijek zbivanja

Kad događaj dobije naslov svi članovi grupe u svoje će bilježnice zapisati vlastite asocijativne nizove riječi vezane uz naslov i tijek zbivanja. Nakon samostalnog rada voditelj će provesti provjeru rezultata, a zatim će cijela grupa izraditi asocijativni niz s kojim će se složiti svi članovi.

5. Provesti lančano prepričavanje događaja koristeći asocijacije

(Navedite sve sudionike događaja!)

Događaj se počinje prepričavati onda kad se članovi grupe dogovore koji bi lik u događaju mogli biti.

(Zamislite samog sebe kao sudionika događaja! Zamislite da si Zakej, ili lik iz mnoštva...)

Nakon utvrđenog identiteta počinje prepričavanje događaja u kojem se poput putokaza koriste riječi iz asocijativnog niza. Svaki član grupe postaje zamišljeni lik i iz tog lika

i svojeg novog iskustva u dvije rečenice opisuje što se zbilo, drugi član nastavlja prepričavati događaj sa svoje dvije nove rečenice na mjestu gdje je stao prvi član. Izrečeno se zapisuje i ako je potrebno lanac se ponavlja sve dok zbivanje nije do kraja prepričano.

Nakon što su vjeroučenici uspješno dovršili svaki od pet zadanih koraka, voditelji grupa izvijestit će o njihovom radu i pročitati rezultate.

Zatim se članovima svake grupe može postaviti isto pitanje:

Što je Isus učinio?

Grupa A (Ozdravio dječaka.)

Grupa B (Nahratio gladne, umnožio kruh i ribe.)

Grupa C (U molitvi se izmijenio, odjeća mu je sjajem zablistala.)

Grupa D (Zakeju darova vjeru.)

Kad? (Sada. Danas.)

Što je tebi Isus danas učinio, darovao?!

(Odgovori vjeroučenika proizlaze iz lika za koji su se u prepričavanju događaja odlučili... npr.: *Ozdravio me*, ili: *Mog sina je ozdravio* i sl., *Nahratio me*; *Darovao mi je vjeru*; *Čuo sam kako otac svjedoči za njega...* itd.)

Na kraju susreta, u meditativno-molitvenom završetku, vjeroučenici će uz tihu glazbu, počevši od grupe A, jedan za drugim izgovarati rečenice koje su osmislili kroz grupni rad.

Tako izgovoreni lanac prepričanog doživljaja i događaja ujedno postaje naša osobna i zajednička molitva.

PISMENI RADOVI VJEROUČENIKA

Isus hrani narod

Kako je danas vruće.

Jako sam gladan.

Došao sam da bih vidio Isusa.

Sada ga slušam sa zanimanjem.

Gledam apostole kako prilaze Isusu.

Mnoštvo je, koliko vidim, vrlo gladno.

Isus je krenuo i ja krećem za njim.

Isus putem liječi bolesne.

Gledam kako mu apostoli donose košare s ribom i kruhom, te ih on blagoslivlja.

Odjednom začujem grmljavinu, te se košare počnu puniti i mnoštvo počinje jesti.

Jelo mi neobično prija. Zadovoljan i veselo što sam vidio Isusa odlazim kući.

Grupa B, Ie, III. gimnazija, Zagreb

Riječi spasenja

Toga dana lutao sam Jerihonom bez nekog cilja. Tada sam slučajno saznao za iznenađujući Isusov dolazak. Nastala je gužva. Činilo mi se da su svi ljudi Jerihona i okolice izašli na ulice. Ispred mene se jedan nepoznat čovjek čak popeo na smokvu. Izgledao je nesretan. Ali je zapravo bio pravi sretnik, jer se upravo pred njim zaustavio Isus. Neko su vrijeme govorili. Nisam čuo cijeli razgovor. Samo sam uočio kako čovjek postaje sav radostan dok govori s Isusom. Zapamtio sam još i kad je Isus rekao: Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer i on je sin Abrahamov! Ta Sin Čovječiji dođe potražiti i spasiti izgubljeno.

Toga dana lutao sam Jerihonom i čuo riječi spasenja.

Grupa D, Ia, III. gimnazija, Zagreb

Literatura

BEZIĆ, Ž., *Razvojni put mladih. Djetinjstvo i mladost*, U pravi trenutak, Đakovo 1989.

COLOMB, J., *Kateheza životnih dobi*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1980.

GOSSEN, D. – J. ANDERSON, *Stvaranje uvjeta za kvalitetne škole*, Alinea, Zagreb 1996.

IVAN PAVAO II., *Tertio millenio adveniente. Nadolaskom trećeg tisućljeća. Apostolsko pismo o pripremi jubileja godine 2000.*, Dokumenti 101, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1996.

Katekizam Katoličke crkve, Glas Koncila, Zagreb 1994.

MILJEVIĆ-RIDIČKI R. – D. MALEŠ – M. RIJAVEC, *Odgoj za razvoj*, Naklada Slap – Unicef, Jastrebarsko 1999.

Novi zavjet i psalmi, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 11 1990.

Radni list, u: »Mali Koncil« 32(1997)3[323], 23. VOJNOVIĆ T., *Razgovori o Lukinom evanđelju*, Protektor, Zagreb 1995.

WENDEL NIEHL, F. – A. THÖMMES, *212 metoda za nastavu vjeronauka*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 2000.